

Glosariusz

angażyzm (fr. *engagisme*) – zjawisko dotyczące masowej pracy najemnej, warunków zatrudniania głównie robotników rolnych rekrutowanych w Indiach do pracy na plantacjach trzciny cukrowej na Mauritiusie i na Réunion, poczynając od lat trzydziestych XIX wieku. Kontrakt zapewniał im teoretyczną możliwość powrotu do ojczyzny, rzadko jednak realizowaną.

assagaj (fr. *sagaie*) – broń bojowa lub myśliwska, używana przez wiele ludów Afryki, rodzaj oszczepu; drzewce miało od 1 do 2 m długości, a ostrze (dawniej kościane, później metalowe) – od 15 do 20 cm.

Bourbon (fr. *île de Bourbon*) – obecnie La Réunion, wyspa na Oceanie Indyjskim odkryta w 1507 r. przez Portugalczyka Diogo Diaza. Od 1638 r. była pod panowaniem Francuzów, którzy nazwali ją *Bourbon*. Podczas Rewolucji (1793) zmieniono nazwę wyspy na *La Réunion*. Wyspa jest do dzisiaj regionem – departamentem zamorskim Francji.

hainteny (malg.) – dosł. „sztuka słowa”, „gra słów” (*hay* = wiedza, sztuka, mądrość i *teny* = słowo, mowa), gatunek poezji malgaskiej – krótkie utwory liryczne wyróżniające się wykorzystaniem wieloznaczności słów, użyciem metafor i aluzji, elementów retoryki i formy dialogu. Obecne są w nich także przysłowia (*ohabolana*). Podejmowane są uniwersalne kwestie moralne i emocjonalne.

île de France – obecnie Mauritius (fr. *île Maurice*), wyspa na Oceanie Indyjskim. Odkryta przez żeglarzy portugalskich w 1505 r. Skolonizowana przez Holendrów w 1638 r., następnie w XVIII wieku przez Francuzów.

Od 1810 do 1968 r. pozostawała pod panowaniem Wielkiej Brytanii. Od 1968 r. – niezależna Republika Mauritiusu.

Kreol (fr. *Créole*) – w XVIII i XIX w. określano w ten sposób osadników z wysp Oceanu Indyjskiego i Ameryki Środkowej. Obecnie – potomek białych kolonizatorów (francuskich, hiszpańskich, portugalskich), mieszkańiec wysp Oceanu Indyjskiego, Ameryki Środkowej i Ameryki Łacińskiej oraz południa USA.

Maskareny (fr. *Mascareignes*) – grupa wysp na Oceanie Indyjskim, w odległości 640–800 km na wschód od Madagaskaru. Archipelag tworzą: La Réunion, Mauritius, Rodrigues i ławica Cargados Carajos. Pierwsi Europejczycy – żeglarze portugalscy – dotarli do wysp; nazwa od imienia dowódcy wyprawy, Pedro Mascarenhasa.

Niang – w wierzeniach malgaskich, wrogi bóg zła, pan świata cieni i nieprzyjaznych duchów.

pagne (fr.) – część odzieży (możliwe tłumaczenie – przepaska biodrowa), zakrywająca intymne części ciała i pośladki, lub, w innej formie – sięgająca do kolan lub nawet kostek. Mogła być wykonana z tkanego materiału, skóry, piór lub włókien roślinnych. Obecnie, *pagne* to bawełniane, wielobarwne i wzorzyste, tkaniny Afryki Zachodniej i Środkowej.

Zanhar – in. *Zanahary*, czyli Stwórca, malgaski bóg najwyższy, dobry pan stworzenia (występujący też jako *Andriamanitra*, tj. Wielki Pan o Miłej Woni).

Ewa Kalinowska